

Suriyeli Sığınmacılara Dair

Prof. Dr. Çetin ALTAN

Anadolu Üniversitesi

Son Suriyeli sığınmacılar konusu meselenin geçmiş ve gelecek vizyonu göz ardı edilerek mahut ve makûs tartışmaların mezesi oluyor. Üzerine konuştuklarımızın insan fakat geleceğinden endişe edilenin de vatan olduğunu müdrük bir zihinle meseleye bakmanın maslahat doğuracak bir netice hâsıl olması bakımından faydası olduğunu düşünüyoruz.

Suriyelilerle biraz konuştuğunuzda öğreneceğiniz bir şey oradaki yapının insanları Türkiye'ye ve Türklere karşı ön yargılı ve hatta dost olmayan duygularla yetiştirdiğidir. **Hatay**'ı kendi haritalarında gösteren bir rejimin bunun ötesinde davranmasını beklemek zaten hayal olurdu. Devletimiz her zaman bu bakımdan Suriye ile hassas dengeler üzerinden bir ilişki içinde oldu. Sömürge sonrası tüm toplum ve yapılarda görülen arızalar orada da vardı ve insanını da Türkiye konusunda benzer ön yargılarla doldurması tabii idi. Zira Suriye'nin tarihi uzunca bir süre Selçuklu ve Osmanlı Tarihi olarak cereyan etti. Modern zamanlar işte bu durumu aşma davranışının ifrat ve tefritleriyle doludur. Yaşanmaması herkes için insanî ve ahlâkî açıdan zarurî görünen "**Arap Baharı**" iç savaşı sonrası Suriye'den gelenlere dair iç sese kulak verdiğimizde, belki bir bakış açısı yahut iyiye yorma olarak görebiliriz ama anlaşılın o ki bu ön yargıların burada uzun zamandır yaşayan insanlar da büyük oranda ortadan kalkmış olduğu söyleniyor. Bu bir yorum ve bakış açısı da olabilir lâkin konuya yaklaşımda bize faydası olacağını düşünüyoruz. Zira sempati, sevgi gibi kavramlar itibaridir. Her hâlükârda Türkiye'ye dair yakınlık veya sevgi beslediği ifade edilen Arap asıllı bir kitlenin varlığından söz ediliyor. Peki, bunun bize ne faydası var?

İşte tam burada diyoruz ki bizce gelecekte en az yüzde seksen/ seksen beşi gidecek olan, Türkiye'ye karşı olumsuz duygular taşımadığını söylenen ve öyle olmasını umduğumuz bir kitleyi Türkiye'de kalacak-gidecek kavgasının nesnesi yapmak yerine biraz gelecek vizyonu ile olaya bakarak şu soruları sormak gerekli: "*Bu insanlar oraya gidince Suriye'nin geleceğinde*

nasıl yer alırlar? Biz bu insanlar üzerinden gelecekte Suriye ile ilişkilerimizde farklı derinlik ve fayda oluşturabilir miyiz? Bu soruların cevabı, kalması muhâl insanları kırmaktan ve gelecekte küsmüş olarak gidecek bir kitleye muhatap olmaktan başka bir mana taşır mı? İnsanî sağduyu ile millî güvenlik endişelerimizi Türkiye’de yığılmış ve dayatılmış bir sığınmacı kitlesi üzerinden yangına dönüştürmek yerine Suriye’nin geleceğinde bu insanlara bakmak kötü mü olur?”.

Anlaşılan o ki Suriyelilerin pek çoğu zaten burada her ne olursa olsun uyum darlığından ve vatanlarına olan beklentilerinden dolayı Suriye’de bir gelecek umuyorlar. Bu bakımdan ülkemizde Suriyelilerin bu manadaki durumu ve oryantasyonu konusunda teorik ve saha çalışmalarının önemli olduğunu düşünüyoruz. Esas soru “döndüklerinde akıllarında ve yüreklerinde Türkiye’den ne kalacak yahut oraya ne gidecek?” meselesidir.

İnsanın istikrar ve hayatta kalma duygusu büyük bir motivasyondur. Bu bakımdan Suriye’nin gelecek durumu şu an “Suriyeliler kalsın, ekonomimiz coşsun” gibi söylemlerden daha öne çıkmıyor mu?

Türkiye’deki dillendirilen demografik operasyon hassasiyeti ve ihtimali de bize göre yersiz ve manasız değildir. Bunun ister rejim bir intikam süreci olarak isterse başka güçler ülke içinde farklı bir sosyoloji inşası adına yapsınlar bu risk göz ardı edilmemelidir. Bu dikkat ırkçılık yahut faşizm değil sığınmacı “misafirlerimizin” bayağı bir takım amaçlara nesne kılınmasını önlemek olarak görülmelidir. Lâkin burada kullanılan dil ve üslûp maksadını aştığında karşıda olduğu düşünülen cephenin değirmenine su taşımaktan öte bir mana ifade etmemektedir. Suriyeliler içerisinde bazılarının organize bazı olaylara veyahut yapılara âlet olması endişeleri de her zaman muhtemeller arasındadır. İç ve dış baskı odaklarının buradaki Suriyeli ve diğer sığınmacı veya göçmen gruplar üzerinden ülkemiz ve devletimizi taciz etmek, zarar vermek istemesi de öngörüler arasında güçlü yer almaktadır. Lâkin bahsettiklerimiz hayat endişesi, gelecek beklentisi olan insanlar; bunlar kalacak diye altı çizili sert sözlerin de “defolsunlar” gibi yüreksiz kelâmın da burada çözüm olmaktan öte mevcut karışıklık ateşine benzin dökmek olacağı ortada değil midir? Bizim için esas olan Türkiye’deki Suriyeliler gündeminden

ziyade Suriye'nin geleceğinde Türkiye sığınmacısı Suriyeliler olmalıdır. Bölge dışı devletlerden ziyade Suriye'de Türkiye ile ahenkli bir toplum parçası umut etmek kötü müdür?

Suriyeli Türkmenler, din ve tarih yoldaşımız olan Araplar ve diğer unsurlardan farklı olarak, bizim tarih ve millet kardeşimiz olduklarından onların vaziyeti diğer sığınmacılardan farklı diye düşünüyorum. Elbette Suriye onların da vatanıdır. Muhakkak orada istikrarlı ve müreffeh bir hayatı arzu ederler. Onların oradaki varlığı bizim tarihî coğrafyamız adına da bir değerdir. Türk dünyasının Irak ve Suriye'de yer alan ayakları olarak onlar burada kendi vatan parçalarında yer alıyorlar. Musul ve Halep kadim vatan toprakları olarak oradaki tarihimizin hatırasının bugün yaşayan bakiyesi Türkmenlerdir. Türkmenlere dair pek çok yazımız ve çalışmamızda da onların varlığının bizim için tarihin emaneti ve güncelin bir gerçeği olarak farklı bir yerde değerlendirilmeleri gereğine işaret etmiştik. Bu elbette sığınmacılar için de farklı ve üstün muamele görmeleri manasında bir talep değildir. Burada onlar açısından ise Türkmenlerin tarihî ve güncel durumlarına dair tarihî ve sosyolojik donanımlarının arttırılması, ekonomik ve kültürel olarak bir güçlü kesim olarak Suriye'nin geleceğinde yer almalarıdır. YPG gibi projeleri göz önüne aldığımızda Suriye'deki Türkiye ne kadar güçlü olursa bazı konulara karşı ön almak o kadar kolay olmaz mı? Bunun ötesinde sınır ötesi operasyonlarımız sonucu zaten Suriye'de yer alan Türkiye bu gelecek grubun birleştirilmesine dair bir ön görüşü yahut çalışma var mıdır?

Vaki durumu lehimize değil de aleyhimize döndürmek için yangına körükle gitmek yerine var olanı manalı bir yere taşımak maslahata daha uygun değildir? Suriyeliler meselesini insanî çerçeve ile sınırimızdaki millî güvenlik öncelikler odağında, ABD ve Rusya tarafından müşterek yeşertilen etnik fitneleri de göz önüne alarak Suriye'nin geleceğinin ülkemiz ve bölge için yüksek iyilik ve değer var edeceği bir hale dönüşmesini sağlamak herkesin yararına olacaktır.